

Na cakacaka ni vakacoko ka qaravi ena 2012

E qarava tiko na NJV e dua na i tuvatuva ni veivakacokotaki ena vanua taucoko era yavalati ni sa oti na cakacaka ena vanua e vakayacora kina na vakadidike.. Oqo e dua na i tuvatuva tudei ka raica na kena teivaki ena kau na veivanua era vakacacani. E taleitaki sara vakalevu na i tuvatuva ni cakacaka ni vakacoko oqo mai na komiti ka matataki ira tiko na i taukei ni qele na Tikina Namosi Landowners Committee (TNLC), na NJV kei na matanitu. Era okati ira sara tikoga ena cakacaka oqo na i taukei ni qele ena cakacaka ni veivakatoroicaketaki, na kena qaravi na i tuvatuva ni vakacoko kei na kena yadravi na veicakacaka era sa qaravi tiko

Oqo vakacaca eso na i tuvatuva ni cakacaka ni vakacoko era qaravi ena 2012 ka qarava vata na NJV, matanitu kei na komiti ka mata taki ira na i taukei ni qele (TNLC):

1. NVD 39 mai Wainikatama

Kauwai: E a basika tiko edua na wai karakarawa mai na dua na qara ka keli ena NVD 39. Na wai karakarawa qo e rau waki vata kina na iron precipitate (e buto na kena roka) ka vuna qo na nodrau veiwaki na wai mai na qele kei na kena e lako mai na vatu talei. Esa sogoti rawa na qara oqo ia e se basika malua tale tiko mai ena i sogo ni qara. Qo ea mai vakavuna taumada na bera ni vakacoko

Se bera na vakacoko

Gauna e caka tiko kina na vakacoko

Gauna sa oti kina na vakacoko

Cakacaka e qaravi: Ea keli edua na qara ka dua na mita na kena titobu, tolu na mita na kena balavu ka rua na mita na kena raba me dikevi kina na i sogo simede ni qara ni kelikeli ka vakaraitaki kina TNLC. E a ta e dua na i vakadewa kau ka tawani kina na qereqere. E a teivaki lesu kina na drau ni balabala kei na vei kau tale eso. Qo e dau laki dikevi ena vei macawa ka laurai ni sa lutu sara na drodro ni wai e dela ni qele. E vakabauti tiko ni na qai tasogo ga vakataki koya na qara oya. Erau sa qarava tiko na kena dikevi tiko na vakatagedegede ni wai na tabana ni yau bula kei na NJV ka sega ni laurai kina edua na vakacaca.

2. Na kena sa duatani na roka ni wai ena uciwai na Wainiveidrausa (Waisoi)

Kauwai: Era a vakaraiataka na nodra kauwai na i taukei ni qele ena kena sa duatani na roka ni wai ena uciwai na Wainiveidrausa era tukuna ni a tekivu mai ena dua na vanua ka vakatutu taki taumada me vakayacori kina na qivaqiva ni bera ni mai sogo. Era a vakatakila na i taukei ni qele eso na roka seni nawanawa ena dela ni wai me vaka e tabaki enai taba vakarautaki

iTaba e vakaraitaki

Vakadidike ena uciwai

Cakacaka e qaravi: Ea qarava vakataki koya na tabana ni yau bula (MRD) na kena dikevi na wai vakatekivu mai na ulu ni wai ka kauta sobu yani. E sa dikevi rawa ena vakadidike qo ni vuna na kena duatani na roka ni wai na kena tiko na iron oxide(ferric) ka vakasauri na kena lutu kina boto ni uciwai laki veisautaka sara na roka ni wai. E sega ni ka vou na tikina qo me vaka ni dau yaco ena veigauna erau veitaratara kina na wai kei na vatu talei. E raica rawa na vakadidike ni dau yaco na veika oqo na veivanua e vutuniyau ena yaubula me vakataki Wainikatama kei Waisoi. E tukuna talega na vakadidike qo ni kena vutuniyau na yaubula mai na tokalu kei Waisoi e laki vuna na basika eso na mataqali wainimate ena uciwai mai Wainiveidrausa. Ea sega talega ni duidui na macala ni vakadidike ni wai ea taurivaka na NJV. Na vakadidike e rua qo mai na NJV kei na tabana ni yaubula ena yadrava matua tiko na vakatagedegede ni wai e basika ena veivanua qori (draki mamaca kei na draki suasua) na macala ni kena yadravi tiko na vakatagedegede ni wai qo ena laki vakaraitaki kina TNLC.

3. NVD 40 mai Wainikatama

Kauwai: Ea tawa na i vakaso mai na NVD 40 ena gauna ea vakayacori tiko kina na kelikeli ena vuku ni tau bi ni uca. E a wasei tani na wai makare mai na qele kei na kena e basika ena vuku ni kelikeli ka vagolei sara kina rua na i vakaso vakarautaki ka keli me maroroya na wai mai na taubi ni uca. E a vinaka na i tuvatuva qo ena kena kautani na wai ka bulu yani na i vakaso qo. Ea laurai na musumusunu ni vatu ena boto ni vakaso basika vaka kina na iron precipitate. Era a laveta na nodra kauwai na i taukei ni qele ena vuku ni veika e laurai ena boto ni vakaso kei na kena savu na wai mai na vanua ni qivaqiva kina uciwai kei na kena keli eso na qara me i vakaso ka sega kina na veivakadonui ni i taukei ni qele

Se bera na vakacoko

Gauna e caka kina na vakacoko

Gauna e oti kina na vakacoko

Cakacaka e qaravi: Na wai taucoko mai na qara se i vakaso qo era sa vakagalalataki ka buluti lesu na rua na qara era a kauwai kina na i taukei ni qele ni ra a sega ni solia kina na nodra veivakadonui. Na vo ni qara era a ubi ena tavuleni me tarova na kena tawani yani ena wai ni uca. Era a saumi na i taukei ni qele ena vuku ni kena keli na qara ka sega kina na nodra veivakadonui. E a tekivu taki tale na qivaqiva ena NVD 40 ena Okotova ni 2012

4. Na sisi ni qele kei na vakacoko ena gaunisala esa sega ni vakayagataki tu

Kauwai: Era a laveta na i taukei ni qele na nodra kauwai ena vuku ni sisi ni qele ,na qele sisi ka vuna na kena yavalati na vanua kei na kena dau sisi ga me baleta na taubi ni uca. Esa dau yaco tiko na sisi ni qele ka sa sega ni dei rawa tiko na baba ni qele ena kena yavalati tiko vakalevu na dela ni qele

Se bera na vakacoko

Sisi ni qele kei na gaunisala ena gauna e caka tiko kina na vakacoko

Cakacaka e qaravi: Na nodrau cakacakavata na NJV kei naTNLC, ka veitokoni mai kina na kena dau ena kena dau vakarautaki edua na loma ni bai kei ira na dau ni misini, E a taurivaka na NJV e dua na i tuvatuva ni vakacoko ena veivanua e sisi ni qele. Me yacova mai nikua esa teivaki lesu e sivia ni 100,000 na vunika kei na co ni veikau. E a duri e rua na vale ni bucini tei ka soli na cakacaka ni vakacoko me ra qarava na lewenivanua. Esa vakayagataki e dua na mataqali waya na wire gabions me veivuke ena kena tarovi na sisi ni qele ka ta vaka kina na sala ni wai. E sa vakadaberi e dua na i tuvatuva ni kena taqomaki na veika bula e tuvakavolitivolita na vanua ena ta ni gaunisala ni veilakoyaki, kei na qivaqiva.

5. Na vakacokotaki ni vanua a vakayacori kina na qivaqiva

Na kena vakacokotaki na vanua ea vakayacori kina na qivaqiva

Na kena i rairai ni oti e va na vula.

